

det, er han Medforslagsstiller til Ændringsforslag Nr. 3, som forekommer mig i meget stærk Grad netop at være vendt imod de smaa og kun mod dem. Den oprindelige Forslagsstiller, det ærede Medlem for Københavns 4de Valgkreds (Schovelin), er ikke til Stede i Dag, men det ærede Medlem for Københavns 1ste Valgkreds (Wulff) talte paa hans Vegne og gjorde det efter min Opfattelse, set med de Øjne, som han nu en Gang ser paa Sagen med, godt, saaledes som han for Resten ved enhver Lejlighed, hvor han tager Ordet, belægger sin Tale godt, idet han grundig har sat sig ind i de Ting, som han behandler. Men i hans Hovedopfattelse overfor Brugsforeningerne var der efter min Mening et Fejlsyn, og det er aabenbart det, som gør, at vi, som ellers dele Anskuelse i saa meget andet, se ikke saa lidt forskelligt paa Sagen, naar Talen er om de saakaldte rene Brugsforeninger. For det første er der den Mærkelighed, som det ærede Medlem selv gjorde opmærksom paa, at Mejerierne, som have en Omsætning, der er mange Gange større end Brugsforeningernes, og som i Forhold til Omverdenen, hvor der kan være Tale om Risiko og Tab, ere ganske anderledes stillede end disse smaa Andels- og Brugsforeninger, ikke have nogen Pligt til Bogføring efter det foreliggende Lovforslag. Grunden til, at Brugsforeninger oprettes, er ikke, som det ærede Medlem antydede, og heller ikke, som det ærede Medlem fra Hillerød (Dinesen) nævnede, Læbælterne. Det er den ganske simple og naturlige Ting, at man vil undgaa et Mellemed i Handelsomsætningen og maaske i visse Tilfælde to, og det er utvivlsomt, at det har vist sig, at det har kunnet lade sig gøre. Det er derved, at Brugsforeningerne have haft deres store Betydning, og at det ikke er Læbæltet, kan fremgaa saa tydelig som nogen Ting deraf, at f. Eks. paa den Egn, hvor jeg bor, kan der baade være 6 og 7 Mil til Læbæltet, og der er en Række Brugsforeninger, og det endda ret store og i mange Aar ret livskraftige Brugsforeninger. Jeg er enig med den højtærede Minister i, at selv om man af andre Grunde ikke er imod Ændringsforslag Nr. 3, maatte man være imod det af den Grund, at der vil komme til at ligge et Lovforslag for Rigsdagen angaaende Andelsforetagender i Almindelighed, og da ser det ret underligt ud, hvis man her i en 3 til 4 Linier vil lave en Formel, som i Virkeligheden afgør, hvad Andelsforetagender ere. Det forekommer mig, at

naar hele denne Sag skal afgøres ved en senere Lov, som er under saa nær Forberedelse som denne, bør man ikke foregribe dette store Spørgsmaal ved at tage det med ind under — hvad skal jeg kalde det — en lille Lejlighedslov som denne.

Det vilde komme til at gaa ud over 20 af de fattigste Mennesker, kan man sige, som slog sig sammen, samtidig med at man lod de velstaaende gaa fri, thi det er nemlig saaledes, at naar 20 Mennesker eller deromkring slaa sig sammen paa den Maade, her er Tale om, er det netop de smaa, som slaa sig sammen for at kunne faa alle de Fordele, som Sammenslutningen giver. De store, 2—3 Stykker, kunne udmærket tilfredsstille deres Behov ved at indkøbe i Fællesskab, de falde ikke ind under Loven, og man kan naa op til 19, der kunne gøre tilfredsstillende Indkøb og saa undgaa Mellemedet, medens de fattigste Daglejere og lavest stillede ere hindrede i at faa Del i de Goder, som ligge i, at de kunne faa deres Varer til de samme Priser, som andre kunne købe deres Varer til. Det kan kun ske ved Sammenslutninger, de kunne gøre større Indkøb, og Fordelingen gaar for sig paa den Maade, at de lønne en Mand, som deler Varerne imellem dem, og hvad der bliver tilovers, bliver delt imellem dem i Forhold til deres Indkøb. Jeg kan derfor ikke se, at der paa nogen Maade er noget berettiget i dette Forslag, og jeg vil indstændig fraraade at stemme for det.

Naar det ærede Medlem fra Sorø nærer Betænkelighed ved det Posekigeri, han antydede kunde fremkomme ved Lovens Gennemførelse, tror jeg, at han den Gang, for at bruge et almindeligt Udtryk, malede Fanden paa Væggen. Det kan nemlig ikke indtræde, som det ærede Medlem nævnede ved en sproglig Hentydning. „De forekommende Lejligheder“ kunne nemlig kun blive to: Naar vedkommende har løst Næringsbevis, har Øyrigheden at gøre sig bekendt med Forholdene og paa-se, at Manden faar de Bøger, han skal føre, og bliver i Stand dertil paa lovmæssig Maade, og saa har for Resten ingen i saa Henseende senere med den Mand at gøre, medmindre han gaar fallit, altsaa ikke kan betale. Først da træder Øyrigheden til, og da skal det have sin Betydning, at han har ført sine Bøger. Derfor sætter jeg mere Pris paa Bogføringsret end paa Bogføringspligt, for naar endelig den Dag kommer, have Bøgerne Betydning, men det har ingen Betydning, at han er tvungen til at have Bøger. Vi vide nok, at